

LITTERATURA
Serpentium

JAARGANG 36

NUMMER 3

EUROPESE SLAGENVERENIGING - EUROPEAN SNAKE SOCIETY

INHOUDSOPGAVE

■ ARTIKELEN

Een natte neus voor de jacht op adders 111
Ron Bronckers

Een stageonderzoek naar de distributie van de gewone 115
en de aspisadder in de Creuse, Frankrijk
Robin Huizinga & Matthijs Mackaay

Bothriopsis taeniata (Wagler, 1824) 123
Juan Timms

Kruip eens in de huid van een adder! 145
Ron Bronckers & Marcel van der Voort

■ RUBRIEKEN

Voorwoord 108

Goed om te weten 154
Een Update over Snake Fungal Disease (SFD)
Tom Hellebuyck

CONTENTS

■ ARTICLES

A wet nose to hunt vipers 111
Ron Bronckers

Research Internship about the distribution of *Vipera aspis* 115
and *Vipera berus* in the Department Creuse, France
Robin Huizinga & Matthijs Mackaay

Bothriopsis taeniata (Wagler, 1824) 123
Juan Timms

Slip into the skin of a viper! 145
Ron Bronckers & Marcel van der Voort

■ COLUMNS

Foreword 108

Good to know 154
An update on Snake Fungal Disease (SFD)
Tom Hellebuyck

VOORWOORD

Het verdriet de redactie van *Litteratura Serpentina* en het bestuur van de *Europese Slangenvereniging* zeer om u de trieste mededeling te doen van het plotselinge overlijden op 20 augustus jongstleden van em. prof. dr. Bert Verveen. Eerder had professor Verveen al aangegeven dat hij vanwege zijn tanende gezondheid jammer genoeg een punt moest zetten achter de vele werkzaamheden die hij al een behoorlijk aantal jaren voor de redactie uitvoerde. In een eerdere versie van dit voorwoord had de redactie dan ook afscheid van Bert genomen en hem bedankt voor het vele werk dat hij voor onze vereniging en ons tijdschrift heeft gedaan, niet wetende dat het alsnog een in alle opzichten definitief afscheid zou worden. Wij zeggen u toe in het volgende nummer van *Litteratura Serpentina* een uitgebreide necrologie van Bert Verveen op te nemen.

Wij moeten u nóg een afscheid melden. Misschien dat het u nog niet was opgevallen - het colofon van een tijdschrift laat zich immers gemakkelijk overslaan - maar als u er toch even een blik op werpt, kunt u zien dat er een ingrijpende wijziging heeft plaatsgevonden in het bestuur van de *Europese Slangenvereniging*. Bij de verantwoordelijke functie van penningmeester treft u niet langer de naam van Marjon Jasker aan. Marjon heeft ruim twaalf jaar met argusogen gewaakt over de financiën van de Vereniging en is, samen met anderen, een betrouwbare kurk gebleken waarop de Vereniging al die jaren stabiel heeft kunnen drijven. Velen zullen haar ongetwijfeld kennen van al die keren dat ze op de slangendag het vertrouwde gezicht achter de verenigingsstafel was. Marjon had enige tijd geleden al aangegeven dat ontwikkelingen in haar privéleven het haar steeds moeilijker maakten om het penningmeesterschap met de toewijding en accuratesse uit te voeren die ze voor zichzelf als norm had gesteld. Het is erg fijn, dat ze het bestuur van de *Europese Slangenvereniging* ruim de tijd heeft gegeven om een vervanger voor haar te zoeken. Gelukkig verdwijnt Marjon niet helemaal uit het zicht, want ze heeft aangegeven om samen

FOREWORD

The editorial board of *Litteratura Serpentina* and the board of the *European Snake Society* deeply regret to have to inform you on the sudden passing away of em. prof. dr. Bert Verveen on this August 20th. Earlier, professor Verveen had already indicated that he was forced to cease his numerous editorial activities that he performed during a considerable number of years due to his waning health. In a previous issue the editorial board had already honored and thanked Bert for all the work that he had performed for our society and our journal without realizing that it was going to be a definitive farewell. We pledge that we will include an elaborate necrology of Bert Verveen in the next issue of *Litteratura Serpentina*.

In addition, we need to inform you on another departure. Maybe you had not noticed it as the colophon of a journal is easily overlooked, but if you could take a look you will notice that an important change has occurred in the board of the *European Snake Society*. You will no longer find the name of Marjon Jasker as the responsible treasurer. During a twelve-year-period, Marjon has rigorously guided the financial management of the society and has, together with others, proven to be a highly reliable cork that kept the society stable during all those years. Undoubtedly, many will know her as the familiar face at the table representing the society at the Snake Day. Some time ago Marjon informed us that certain developments in her personal life made it increasingly challenging to perform the job as treasurer in the impeccable and dedicated way that she was used to. We appreciate that she has informed the board of the *European Snake Society* largely in advance to be able to find a replacer. Fortunately, Marjon will not be lost out of sight as she announced that she is still prepared to staff the table representing the society together with other peoples. In the meantime, a warm transfer of her function and dossier has been made to Marijke de Jong-Miedema, who will competently perform the financial management of the society. In the name of the board of the *European Snake Society* we

met anderen op de slangendag de verenigingstafel te willen bemannen. Inmiddels heeft er een warme overdracht van haar functie en dossier plaatsgevonden aan Marijke de Jong-Miedema, bij wie de verenigingsfinanciën in deskundige handen zijn. Mede namens het bestuur van *Europese Slangenvereniging* willen wij Marjon hartelijk danken voor het vele werk dat ze op een integere en vakkundige wijze heeft uitgevoerd. Het bestuur heeft Marjon zijn dank niet alleen in woorden betoond, maar deze ook op materiële wijze laten blijken.

Tegelijkertijd heet het bestuur de nieuwe penningmeester van harte welkom. Marijke de Jong-Miedema heeft een financiële achtergrond en is zich al stevig aan het inwerken in het dossier.

Een oudere generatie neemt gaandeweg afscheid, maar een nieuwe stormt aan! Het doet de redactie veel plezier om in deze aflevering een verslag op te nemen van Robin Huizinga en Matthijs Mackaay. Beide auteurs zijn student aan opleiding Wildlife aan AOC De Groene Welle in Zwolle. Eén van de redactieleden had het geluk hen aan te treffen op hun stageplek in de Creuse, Frankrijk en hij raakte erg onder de indruk van de wijze waarop zij hun onderzoek naar slangen uitvoerden. Desgevraagd bleken beiden bereid *Litteratura Serpantium* te verrijken met een van hun onderzoek naar onder meer het gelijktijdig voorkomen van *Vipera aspis* en *Vipers berus* in een bepaald habitat in de buurt van Tigouleix. Wij hopen dat deze publicatie de opmaat zal blijken voor nog vele meer.

Wel, we willen u niet langer van de échte artikelen van deze aflevering afhouden. U gaat ongetwijfeld weer genieten van de boeiende inhoud. Wij hebben het vizier al op het vierde en laatste nummer van deze jaargang gericht.

Veel leesplezier.

Marcel van der Voort
Tom Hellebuyck

would sincerely like to thank Marjon for the tremendous load of work that she has performed in an honorable and skilled manner. In addition to a verbal appreciation, the board has also presented Marjon with a gift as token of gratitude.

Simultaneously, the board would like to warmly welcome the new treasurer. Marijke de Jong-Miedema has a financial background and is already putting great effort in preparing the financial dossier.

An older generation is gradually stepping aside, but a new comes rushing in! The editorial board enjoys including a report of Robin Huizinga and Matthijs Mackaay. Both authors are students taking the course Wildlife at AOC De Groene Welle in Zwolle. One of the editorial board members was lucky enough to meet them at their internship training location in the department Creuse, France and was impressed by the way they organized their research in snakes. Both were prepared to enrich *Litteratura Serpantium* with a report about their essay on the co-occurrence of *Vipera aspis* and *Vipers berus* in a particular habitat near Tigouleix. We hope that this publication will stimulate the appetite to submit more publications.

We will no longer deduct you from reading the true articles of the current issue. Undoubtedly, you will enjoy the fascinating content. We are already aiming our efforts towards the fourth and last issue of this volume.

We wish you a lot of reading pleasure.

Marcel van der Voort
Tom Hellebuyck

IN DE SERIE **HERPETOLOGISCHE BUNDELS** ZIJN VERSCHENEN:

- Marcel van der Voort, *Adders onder het gras! Over slangen in mythen en verhalen*. Een bloemlezing van cultuurhistorische artikelen zoals in de jaargangen 13 t/m 31 in *Litteratura Serpentina* zijn verschenen. Tweede, aangevulde en gecorrigeerde oplage. € 17,50.
- *Herpetologische Bundels deel 2: Ziekte en gezondheid bij slangen, deel 1*. Een bloemlezing van medische artikelen uit de jaargangen 1 t/m 10 van *Litteratura Serpentina*. € 27,50.
- *Herpetologische Bundels deel 3: Ziekte en gezondheid bij slangen, deel 2*. Een bloemlezing van medische artikelen uit de jaargangen 12 t/m 25 van *Litteratura Serpentina*. € 29,50.
- Ron Bronckers, *Adderjagers! Portretten van een verdwenen beroep*. Verzamelde artikelen uit de jaargangen 28 t/m 34 van *Litteratura Serpentina*. € 17,50.
- *Waterslangen*. Bloemlezing van artikelen over waterslangen uit de jaargangen 1 t/m 30 van *Litteratura Serpentina*. € 15,-.

Binnen Nederland te bestellen door het juiste bedrag + € 2,50 portokosten over te maken op Postbankrekening (IBAN): NL96 INGB 0004 4388 55 BIC: INGBNL2A van de penningmeester van de Europese Slangenvereniging te Lekkum, onder vermelding van de titel van het gewenste deel. U krijgt uw exemplaar dan toegestuurd.

PUBLISHED IN THE SERIES **HERPETOLOGICAL VOLUMES:**

- Marcel van der Voort, *There's a snake in the grass! About snakes in myths and stories*. € 17,50.
- Ron Bronckers, *Viper hunters! Portraits of a vanished profession*. € 17,50.
- A.A. Verveen, *The Behaviour Cycle of the Boa constrictor in Captivity*. € 29,50.

Please contact the treasurer to order a copy: treasurer@snakesociety.nl. Outside The Netherlands + € 6,50 postage!

